

Д Е Н Ъ

НАУЧНО-ПОЛИТИЧЕСКО СПИСАНИЕ.

ИЗЛАЗЯ ВСЪКА СРЪДА.

Подписванията за ДЕНЪ биватъ годишни и ще са предплащатъ. Тѣ захватятъ три плащанета на всякой мѣсець. Годишната за на всяка въ Турската Държавка е четири (4) сребърни меджидиета, а за на вжнѣ отъ Държавата, една златна турска лира. Настоящитѣ сж отговорни за стойността на лиеговетѣ, за които сж тѣ поржчале. За вѣсти и за други частни помѣствания, ще са плаща по 3 гр. на реда.

Писма, статии, дописки и всичко що се отнася до управленето и развитието на ДЕНЪ, ще са отправяне на право до Службата на Списаниеето: П. П. Карапетрова, въ Цариградъ на Асма-алтж, Чаушбаши, 6. — Писма, не освобождени отъ пощенски разноски и безъ подиска, никакъ не са приематъ. — Испращанитѣ за обнародване писма или други записки, били тѣ обнародвани или не, не са връщатъ назадъ.

НА ВЪСКРЪСЕНИЕ.

Днесъ си, Господи, въскрѣснѣлъ,
Днесъ си ада поразилъ;
На новъ животъ си повикнѣлъ
Всякъ народъ засналъ, унилъ.

* * *

Днесъ е всичко живо, здраво,
Днесъ свѣта е буденъ ввредъ,
Естество са ѿ разцвѣтяло,
Славей гѣе: *на напредъ!*

* * *

А ний, Боже, стоимъ, спиме,
Спиме ний въ дълбоки сѣнь,
И не щемъ да видиме,
Що става отъ насъ на вѣтъ.

* * *

Спимъ безъ да са познаваме
Че сми сиромашъ народъ,
И че бодка не струваме,
Съ тозъ мртвешки нашъ животъ.

* * *

Погледни ни, Боже мили,
Ти са бар' смилъ за насъ
Да въскрѣснемъ, помогни ни
Да та славимъ, Вишний Спасъ!

ДА СА ПООГЛЕДАМИ!

II.

Нашитѣ чуждолюбци, нашитѣ маймунски прогресисти и нашитѣ гладни кончета, разбира са, не можтѣ да бждтѣ доволни отъ разискването на това питане. Но ний нарочно пжкъ и за това ги посивваме съ *персидски прахъ* защото желаемъ да видимъ че надъ тѣхъ са извършва едно какво-годѣ преобразяване, че тѣ признаватъ за *неизходъ* пжтя въ който са влѣзли и че единъ день сж станжли не както сега европейски кютюци, а *български просвѣтени люде*.

Ний не сме изгубили и не губимъ надежда, че тѣзи, които сж отишли толкова надалечъ отъ народа, съ време ще са върнжтѣ пакъ при него. Ще доде единъ день, когато сами тѣзи които сж са блѣснжли въ лабиринта на неразбраната цивилизация, сами тѣзи, които днесъ не сж друго освѣнъ буквоеди и формочучени, ще признайтѣ заблуждението си.

Ще дойде този день! Но не е ли похубаво да направимъ по-близко, по-скоро идването му? Не е ли хиляди пѣти по-добро да исплатимъ по-естно прѣ-

нитѣ и малобройнитѣ си безумия? Не е ли по-умно о-време да размислимъ що да правимъ и да постжнимъ на работа?

Споредъ насъ, колкото по-рано, толкова по-добрѣ, толкова по-лесно са сполучва въ опитването. Трѣба да не забравяме че ако не са заловимъ о-време противъ тѣзи пораза, ний ще ухилдотворимъ въ нѣколко години броя на тѣзи, които не мислятъ съ своята глава, а за всичко гледатъ да подражаватъ. Ако останемъ равнодушни на този си вървежъ, ний въ нѣколко десетки години не е чудно да видимъ че нововъзражданата наша книжнина са наводнила отъ потопа на чужденцитѣ, отъ западничество, отъ сѣверничество, отъ южничество. Ний ще имамъ наистина въ такъвъ случай цивилизовани хора, ний ще имамъ страшни класисти и чудовищно учени личности, между това тѣ нема да мислятъ съ своята глава, тѣ не ще бждатъ български учени.

Тогава ний ще имамъ таквизъ високословеснѣши, които ще проумѣватъ непреумяемото на Платона, които ще тълкуватъ нетълкуваемото на Гоголя, които ще коментаруватъ Омира и Виргилия, ще са въехищаватъ отъ прелестното пѣние на Торквато Тассо, на Милтона и на Шатобриана; но тѣзи високословеснѣши не ще можтѣ да напишжтѣ за народа, за българския народъ, единъ *букваръ*, не ще можтѣ да му покажатъ най-лесния методъ да са научи на книга, за която е толкова жеденъ.

Тогава, казвами ний, ще имамъ таква високословеснѣши дръвници; но мнозина искатъ да кажжтѣ че ний сме ги имали и днесъ, впрочемъ, това не ни е думата. . . . Главното е че и да немами при тѣзи посока на вървежа си, но ний ще ги имамъ, ако не сжществуватъ йоще въ насъ.

* * *

За поразяването на това грозно поевяване въ нашенско, можтѣ да послужжтѣ най-много нашитѣ учители, публицисти и писатели.

Съ проповѣди, съ наставления и съ примѣри може да са направи що годѣ. Остатъка, сирѣчь пълното увѣнчаване съ сполука тѣхното дѣло, ще го направимъ времето.

Съзнаването на едно общество въ собственния му народенъ животъ, идва обикновенно тогава, когато писателитѣ и общественитѣ работници са приближжтѣ по близо до народа. «Человѣкъ,

(казалъ е единъ ученъ руски критикъ) който сжществувва вѣтъ отъ народната стихия, — е призракъ; народа, който не са съзнава живъ членъ въ челядта на човѣчеството, не е нация, но племе, подобно на Калмуцитѣ. . . . Безъ народенъ характеръ, безъ национална физиономия, господарството не е живо, органическо тѣло, а механически препаратъ. Но отъ друга страна и националния духъ не е достатъченъ.» Кажете ми подиръ това извинителни ли сж онѣзи наши списвачи, които не работжтѣ върху нѣкой туземни цвѣтя, които растжтѣ на нашето земище, или баремъ, които можтѣ да са пресаджтѣ, да пуснжтѣ добрѣ коренъ и да дажджтѣ добри плодове. Ний не отказваме, че е добро да са преведжтѣ на български като онѣзи списания, които носятъ името класически и които сж обезсмъртили чуждитѣ литератури; но ний имамъ това убѣждение, че по напредъ трѣбува да са потрудимъ за разцвѣтяването на народната си литература, за приготвянето на таквизъ книги, които като чете народа да разбира че чете нѣщо българско, нѣщо което е по вкуса му, по насущнитѣ му потрѣби, по неминуемитѣ искания на времето. Нека прибързами обаче да приложимъ, че ний като казвами това, не искаме да насърдимъ онова стремление ужъ къмъ оригиналност, което са проевлява самътамъ въ нѣкои наши *писачовци* и което не е друго освѣнъ литературна кражба, плажнать и заимствования. Въ такъвъ случай, нека кажемъ и това, ний сме на мнѣние, че една добрѣ избрана и чистопреведена книжка струва много, твърдѣ по-много, нежели едно плажнатьно списание, обезобразено и развалено.

Ако вий сте баща или възпитателъ и желаете да имате добро влияние на дѣтенцето си, то ви, за да го отгледате и развите, по-напредъ сте длѣжни да слѣзете при негова възраст, да сѣднете съ него на една дѣска, да са подмладите и да упрѣстите своята душа. Ако не направите това, то си е знайно че дѣтенцето не ще ви проумѣва и вий нема да подѣйствувате върху него.

Това сжщото може да са каже и за народа; споредъ сбора на знанията си и споредъ степеня на опитността, нашитѣ прости хорица сж комахай единъ видъ дѣца, макаръ че тѣзи дѣца иматъ по шестдесетъ и по осемдесетъ години.

Какъ вий искате щото хора, които не сж излѣзли йоще изъ чернода на дѣ-

тинството, да ви разбират, когато вий не ги знаете, и да слушатъ вашата рѣчь, когато вий не сте ги слушали? Възможно ли е да са качишъ на една висока кула и отъ тамъ да са разговарашъ? Думитъ ще са распилѣтъ по въздуха и само нѣкои отдѣлни звукове ще дойдѣтъ до множеството. Днешната българска книжнина, това го обаждатъ високо, прилича на вавилонска кула, покачена много на високо, издигната отъ гордостта на хора, които обичатъ тамъ отъ високото да са отнасятъ къмъ народа и публиката. Ти, публика, си глупава и нецивилизована, крѣщѣтъ нашитъ учени думвали. А ти отъриани селачо, не си йоще стигналъ до тамъ, дѣто да проумѣвашъ високото на Шекспира и хубавото на Данте!

И така са провѣщава публика! И така са учи народъ!

Но ний са отстранихми отъ думата си и отидохми много надалечъ съ нашитъ цивилизовани просвѣтителѣ и модни глупци. Нека свършимъ за сега, за да са повърнемъ други пѣтъ върху това питанье, което така повърхностно досѣгами за сега.

ПРАВДИНИТЪ И ДЛЪЖНОСТИТЪ НА ГРАЖДАНИНА.

II.

Отъ това що казахми до тука излазя, че разума, съ който сме надарени отъ естеството, че нравственната свобода, която е неизбѣжна на чловѣка и че наклонността къмъ доброто и хубавото що притежава нашата душа, сж три нѣща, чрезъ които чловѣкъ добрува, а освѣнь това и чрезъ които дава единъ знакъ за добрината на живота, който прекарва подъ властѣта, подъ законитъ на които живѣе. Тия три нѣща сж тоже и едно средство за да познаваме коя степенъ занимава една властъ, едно правителство, какви сж неговитъ напредѣци, какви сж неговитъ грижи за добруването на хората му. Отъ тукъ можемъ да заключимъ, което е твърдѣ справедливо, че нищо не можѣтъ силитъ на хората предъ всемогѣщата сила на закона на властѣта и че властѣта само може да подобри състоянieto на хората; отъ нея зависѣтъ благоденствието и неволята на народа, отъ нея зависи сиромашията, отъ нея зависи богатството и напредѣка, отъ нея зависи трудолюбieto, отъ нея зависи длъжността, сжщо така както, споредъ онова що казахми, отъ нея зависѣтъ и изпълняването на законитъ и на длъжноститъ. Гражданина е длъженъ да изпълнява длъжноститъ си и да прави това, което му заповѣда закона. Закона, както строго наказва онѣзи, които преминаватъ предѣлитъ му, така сжщо йоще по-строго трѣбва да наказва и онѣзи, които не искатъ и не са трудѣтъ да прихождатъ до неговата сжща цѣль. На никоя властъ, на никое правителство законитъ не заповѣдатъ онова, което би въвълкло въ неволя чловѣка, напротивъ, той позволява много повече отъ онова, което са изпълнява. Истинния законъ позволява и заповѣда, казва единъ отъ древнитъ писатели, да са върши всичко въ миръ, съгласие и споредъ обстоятелствата. Добрия и истинния законъ, щеприложимъ ний, позво-

лява всичко, което са изисква отъ просвѣщенieto и отъ благоденствието. Законитъ на властитъ трѣбва всекога да сж въ съгласие съ законитъ на естеството.

Законитъ позволяватъ много, но народитъ изпълняватъ малко. За това имамми много доказателства. Закона всекога съ високъ гласъ казва: *народи, позволено ви е да свършите всичко което може да улучши състоянieto ви, но да го свршите обстоятелствено, мирно и съгласно.*

Било отъ стърна на началницитъ и водителитъ, било отъ стърна на народа, законитъ много често, за да не кажемъ никога, са неиспълняватъ. Да са изпълни закона на една властъ, ще каже да са искорени всичко, което прѣчи чловѣку да добрува, да са искорени сиромашията и неволята, да са искорени ненавистта, да са искоренѣтъ лошитъ домогвания и размирства, да са изгони най-послѣ, невѣжеството и да са введе истинното просвѣщение, което снабдява обществата съ нравственната сила и свобода. Но дѣ е подобно изпълняване на закона? Кои са радватъ на такъво положение? Дѣ сж началницитъ и водителитъ, които проповѣдватъ сжщността на закона? Дѣ сж хората, които искатъ да познаятъ и да изпълнятъ сжщността на закона?

Ако началника не иска да покаже сжщността на закона и да тури въ дѣйствие нейната цѣль, гражданина сжщо отъ своя страна не иска нето да познае поне тѣзи сжщности, нето да са ползува отъ тѣзи цѣль, и напротивъ, ако гражданина не иска да изпълнява сжщността на закона и да са ползува отъ нейната цѣль, и началника тоже нето желанье изевява да са положи въ изпълняване тая сжщностъ и тая цѣль: на вѣждѣ не виждами освѣнь това.

Въ повечето страни на Европа, закона е занемаренъ, защото сжществуватъ *заповѣди*. Намѣсто да управлява закона, заповѣдитъ владѣятъ и заповѣдватъ. А знаете ли това какво ще каже? — То ще каже невѣжество, варварство. Това е причината на всички лешевини и нередовности, които ставатъ въ обществото. Какво добро, какъвъ напредѣкъ искате отъ единъ чловѣкъ, когато той не знае нето що върши, нето на що са покорява? Каква прокопция очаквате отъ единъ чловѣкъ, който въ всичко, намѣсто да изпълнява закони, слуша заповѣди? — Разбира са, че нищо, освѣнь слѣпо и рабско покоряване. Заповѣдитъ сж раждатъ отъ деспотизма, деспотизма е неприятели на законитъ на естеството, а дѣто не са изпълняватъ законитъ на естеството, тамъ нема гражданство, тамъ са разоряватъ обществото и общественитъ длъжности.

Човѣкъ никога не може да изгубва правото си, ако изпълнява длъжности: това е естественъ законъ. Но този законъ са занемарява, този законъ са онеправдава. Това са срѣща вѣждѣ. Нека хвърлимъ единъ краткъ погледъ къмъ долнитъ класове на народитъ и ще са увѣримъ. Що виждами ний тамъ? — нищо повече отъ онеправдания и злоупотрѣбения и подтисничество. Клетѣ хора, безъ да знаятъ що изисква закона отъ тѣхъ, слѣпо са покоряватъ на заповѣдитъ на по-властитъ! Тѣ не можѣтъ да приематъ нето едно най-мал-

ко удовлетворяване а не правата си. А между това, тѣ, безъ никакво опирање, сж длъжни да изпълняватъ ния заповѣди, другче всичко, и самия имъ животъ, е въ опасност. Нето мързеливия сждникъ, нето лакомия чорбаджи, нето невѣжата чиновникъ иматъ съжалително срдце къмъ по-долнитъ отъ себе си. Всекой гледа да граби отъ слабия и да онеправдава немощния, никой не чуе що гласи написания законъ, никой не знае що проповѣдва той. Ако би обидения и онеправдания да дързне да поиска правото си, той за награда приема нѣколко плѣсеници, като не може баремъ едно *защо* да произнесе. Сега, какво трѣбва да чаками отъ толкова отпаднали хора?

Само въ ония страни не са пораждатъ вжтрѣшни и междуособни препирни и размирия дѣто закона са почита и изпълнява точно, дѣто не сжществуватъ разлика и подтисничество и дѣто началницитъ са трудѣтъ да положѣтъ въ дѣйствие сжщността на закона; само въ ония страни не са поражда разоряване, разединяване и опропаствяване дѣто закона владѣе надъ всичко, дѣто закона, отъ високата си катедра, заповѣда както на началника така и на най-слабия. А напротивъ, размирне, кавги, домогвания, разоряване, ничтожество и опропаствяване е тамъ, дѣто не са гледа правото, дѣто са тѣпче закона, дѣто са изоставя слабия и дѣто владѣе неравенството.

Единъ народъ, който самъ нарѣжда законитъ на които трѣбва да са покорява, скоро може би ще са намѣри подъ властѣта на себелобиви нѣкои личности, ако не внимава и ако не слѣдва строго и точно текуцитъ работи, или ако напусне всекогашното устрояване и освѣршенствование на нравственната си свобода. Защото началницитъ, които бихъ са поставили да надзираватъ изпълняването на закона, ще иматъ всекога нѣщо повече отъ простия гражданинъ. Не трѣбва прочее да са съмнѣвами че едно общество, щомъ са остави само на разположението на началницитъ си, не ще да закънѣе да види, че подтисничеството е преобладавало вредомъ и че то не може да прави другъ напредѣкъ освѣнь онзи, който е за полза на неговитъ началници. Когато едно общество не са занимава както трѣбва съ опасността която го заплашва; когато водителитъ и началницитъ на това общество или на този народъ сж заблудени отъ собствени ползи и интереси и когато гледами, че ничтожни нѣкои лица, недостойни, неопитни и невѣжи, са втѣкватъ и зематъ участие въ общитъ работи само и само за тѣлсти мѣсечини и за да спечелѣтъ сигуренъ животъ и поминѣкъ, нещремѣнно това общество, този народъ, за да не пропадне, нуждае са отъ помощта на почтенни и опитни хора, отъ подобряване нравственната свобода, ако е задушена и унищожена отъ деспотизма. Въ такова обстоятелство, трѣбва да са привѣждѣтъ сгодни закони и да са туря длъжностъ за точното имъ изпълняване; въ такъвъ случай, трѣбва коренно унищожаванье на злото. Искате ли да спрете това зло? Намѣрете извора отъ дѣто истича то. Искате ли да удовлетворите нуждата? — Потрудете са да направите едно съвършенно преобра-

зоване. При такъв един преврат, не тръбва да гледаме само горната класа на народа, което никаква полза не би принесло, а тръбва да имаме предъ видъ положението и на най-долния селянинъ, когото тръбва най-много да ползуватъ нашитъ трудове. Тръбва да имаме предъ видъ че много често и най-проститъ селяни си въображаватъ нѣща, за които и най-голъмитъ политици и законодатели не сж въ състояние, или по-добрь, не могатъ да си въобразятъ. А за да извадимъ изъ невѣжеството тия селяни, тръбва да са основе единъ законъ който да запазва и тѣхъ и правата имъ. Ето въ що състои напредването на единъ народъ.

Тръбва да са основе единъ законъ! Но какъвъ? Законъ, който строго да запреща онова, което би потѣжвало и унижвало правата на чловѣка; законъ, който да позволява правственната свобода на гражданния, да му помага и да го насърчава въ нея; законъ, който основателно да постави равенство между хората; законъ, който да гледа всичко и да слуша всѣкиго; законъ, който да помага на бѣдния, да храни гладния, да облича голия, да оправдава онеправдания, да дава удовлетворение на нажаления, да избърява болния, да наказва злодѣца, да награждава трудолюбивия, да принуждава лѣнивия; законъ, който да дава приближище и на заблудения, и на сиромаша, и на вдовцата, и на сирачето; законъ, най-послъ, който да обема въ себе си всичко, което може да даде подобряване и благоденствие на чловѣка.

И пакъ, ето въ що състои напредването на едно правителство, на единъ народъ.

ЗА НЕЖЕНЯНИЕТО.

Гражданското неженяние.

Перситъ отдавахъ почести и награди на онѣзи бащи, които имахъ много челядни членове. Въ тѣхнитъ свещени книги са чете съ едри букви това:

« Да са отхранятъ дѣца, да са посади дърво и да са обработва поле — сж дѣла най-почетни и най-приятни Богу. »

Асирянитъ и Вавилонянитъ бѣхъ принудени отъ закона да женятъ своитъ дѣщери, ако ли нѣ, тѣ бивахъ предадени на чужденци.

У Египтянитъ безбрачието се гледаше съ голѣмо презрѣние, когато женидбата намѣрваше блѣскави почести.

Законитъ на Моисея бѣхъ нарочити противо неженянието, споредъ тѣхъ всѣчки неженени са не смѣтахъ въ броя на израилския народъ и имената имъ бивахъ заличени отъ публичнитъ теттери. Бесплоднитъ жени стеняхъ въ дълбоко забравяне, защото ги гледахъ като нищожни. — Младоженцитъ презъ първата си година имахъ право да бждѣтъ исклучени изъ воиншката си служба. Всичко у еврейския народъ спомагаше да обезчести, да зачерни волното безбрачие. Моисей Мемонидесъ ни е предаль това изрѣчение на еврейския законодатель:

« Този, който приложи единъ човѣкъ повече на израилския народъ, ще заслужи много Богу и народу. »

Скититъ изгонвахъ изъ своитъ полцища онѣзи мъжъе, които закѣсѣвахъ да са оженятъ.

Платоновитъ закони тѣряхъ неженянието до тридесетъ и петъ години за мъжети и до двадесетъ и петъ години за женитъ. Подиръ тая възраст всѣки мъжъ, който отричаше да са ожени, бѣ исклученъ изъ общественитъ служби и изгубваше своя гласъ въ разискването на събрацията.

Римскитъ закони, преводъ по образеца на грѣцкитъ, осжждахъ еднакво безженството съ наказаня по-малки или по-голъми. Единъ римски гражданинъ не можаше да бжде свидѣтель безъ да отговори предварително на това попитване: « Въ твоята душа и съвѣсть, жененъ ли си? » Ако не отговаряше прилично на попитването, той са глобяваше.

Юлий Кесаръ бѣше извадилъ законъ противъ безбрачието и награди за насърчването на женидбитъ; трагическата смъртъ на този царъ въспрѣ прилагането въ дѣйствие на тоя законъ.

Послъ, во времето на царуването на Августа Кесаря, много закони са поевихъ подъ имената: *Юлия, Папия, Полея*, които отсжждахъ на наказане нежененитъ а опредѣлявахъ награда за плодотворнитъ женидби. Цѣльта на тѣзи закони бѣше да запълни загубата, що бѣше направилъ Римъ отъ своитъ граждани, во времето на междусобнитъ войни.

Като са съвѣтвали съ историята, ний биваме поразени отъ еднодушното споразумѣване на старитъ народи да гледатъ женидбата като едно отъ главнитъ социални наредби и да я окръжаватъ съ почести и уважения. Законитъ бѣхъ винаги издавани противъ безбрачието и въ полза на женидбата до онова време, когато наричанния велики Константинъ, воденъ отъ калугерски духъ, зе да ги поврежда. По-подиръ, калугерството, което съгледа че въ безбрачието има *келепиръ* голѣмъ за неговитъ хора, рѣши, за да уголъми своята сила, че безбрачието, и, слѣдователно безплодието (нераждането) е по-свято отъ женидбата и раждането чада.

Върѣки това рѣшение обаче общепозната истина е че безбрачието са размножава, пуца корень во време на развалянето на нравитъ и на възбуяния луксъ, жаловити предтечи на падането на народитъ. И за най-ясно доказателство, сравнете Грѣция по времето на Леонида и Грѣция на Долната Империя; сравнете Римъ во времето на Брута и Римъ подъ Калигула!

Раскошността, която има толкова голѣмо влияние върху нравитъ на единъ народъ, тръбва да са счита като една отъ причинитъ за размножаване на нежененитъ; защото въ една страна дѣто царува раскошността жителитъ са раздѣлятъ на два класса, една класъ изобилова въ излишества, а другия често е лишень отъ необходимото. Столицитъ попълняватъ съ богатства, съ художества, непотрѣбна раскошность, съ празденства, пирове, тѣржества, забавателни игри: всѣчки са влѣкѣтъ тамо на навалища, привлечани отъ надѣжда за печала или за удовлетвня, додѣто селата чезнатъ въ едно непаждно състояние, близко до сѣтното сиромашество.

Най-много отъ селата излазятъ много-

бройнитъ тѣзи слуги, потрѣбни въ богатскитъ кѣща и състоянието въ което са намѣрватъ слугитъ и слугинитъ е много по-вредително отъ колкото го мисли населението. Тѣхното безбрачие е принудително, защото и домакинкитъ ги приематъ само съ това условие. Като предложимъ това, което не е никакъ, прекалено, че върху едно население отъ седемъ милиона души има 50,000 слуги и слугини, отъ това излазя че народа губи, най-малко, 10,000 дѣца на годината.

Прочутия Хюфелатъ, на когото статистическитъ по тѣзи частъ трудове сж припознати за върни, е доказалъ че върху сто неженени има поне десетъ най-много на които любовнитъ сближавания да бждѣтъ плодородни. Сега ако смѣнеимъ до три числото на дѣцата живущи, които една женидба може да даде въ разстояние на 20—25 години, излазя че сто неженени лишаватъ народното тѣло отъ триста граждани!

Тѣзи два примѣра доказватъ най-очивѣстно, че най-върлитъ и истребителни войни не сж имали по-поразителенъ резултатъ отъ резултата на безбрачието.

Ако ли силата на единъ народъ е въ числото на свадбитъ, въ силата на гражданитъ му, въ дързостята и преданостята имъ на татковината, то можемъ да извикаме че народитъ, въ които царува раскошността, нематъ никое отъ тѣзи свойства, защото една голѣма частъ отъ населението е опасно отъ изнѣженостята, а другата частъ е или поробена или пакъ смазана отъ неволни и нужди.

За да са образуватъ снажни и яки тѣла, потрѣбна е една дебелашка но въ сжщото време здрава и достатъчна храна, потрѣбно е редовно упражняване, но безъ уморяване, й още единъ чистъ въздухъ. Подобни нѣща са намѣрватъ въ селата, въ полето, когато работническото население въ градищата, стиснѣто въ тѣсни мѣста, пълни съ вони, диме само разваленъ, повреденъ въздухъ, Недостатъчното му храненѣе, обикновено е и лошо и вредително; распуснитъ му нрави, неправилното му обхождане, сѣдѣнкитъ късно вечеръ, уморяванията, всѣкаквитъ злоупотребия го правятъ да подпада подъ множество болѣсти, които го стесняватъ, оглуняватъ и повреждатъ. Чрезъ единъ поразителенъ контрастъ, у сиромашкитъ народи, орача е по-богатъ отъ колкото у раскошнитъ народи. Ако погледнете на швейцарския селянинъ, вий ще намѣрите въ неговата колибка много повече охленъ поминѣкъ, отъ колкото въ кѣщата на френския селянинъ. За това швейцарския селянинъ има по-много дѣца, макаръ да е по-сиромашъ.

Много старовременни вѣри гледахъ хермафродизма (*) като символъ на божеството и, отъ тамъ като тѣртвахъ философитъ изрекохъ, че осѣвршенствуването на човѣчеството изискваше съединенето на двата пола чрезъ любовта, сирѣчь чрезъ женидбата. Источнитъ народи иматъ, споредъ автора на списанѣето, изъ което правимъ този си изводъ, й още тѣзи идея; тѣ са ужасаватъ отъ безженството; тѣхъ макаръ и да са

(*) Хермафродизмъ са зове състоянието на нѣкои цвѣта и животни, които иматъ въ сжщото време производителни органи и мъжски и женски.

толкозъ назадъшли, никои не може ги убѣди че добръ сложенитѣ човѣци, въ физическо отношение, можтъ да прекаратъ двѣтъ епохи на момство и мжжство, безъ да заплатятъ нѣкакъвъ данкъ на любовта.

Единъ човѣкъ ако са не жени по нѣкаква каприция, по егонизмъ, или пъкъ за да развратствува по-добръ, то е явно и всѣки го разбира това. Сжщо са проумѣва и приема неженяньето на таква нѣкои личности, които сж тласкани отъ горѣщата жажда на амбицията, отъ нѣкое извънмѣрно желание на власт. Йоце всѣки трѣбва да исповѣда, че въ едно просвѣтено общество да са насилва нѣкой да са ожени, то ще каже да са посеѣга върху личната свобода. Впрочемъ, не приемами ли всички, че безбрачието е единъ бичъ, една чума? Е, добръ! тогава нека са забрани; доволно са е тѣрпѣло до сега! Стига му толкова!

ЗЕМНОТО КЪЛБО.

II.

Вкислени руди на земната повърхнина. — Геологически пластове. — Теория на сръдоземния огнь. — Възражения.

Разгледана изобщо, вънкашната част на планетата, която населяваме, е съставена отъ вкислени руди както: силиций, алюминий, калций, содий, калий, желѣзо и други много, на които свойственната тежнина е въ сръдно число два-три пѣти по-голъма отъ тежнината на водата. Повечето отъ тѣзи вкислени руди (на земната повърхнина са разредени на отайни пластове, които може да распознаемъ по единъ сигуренъ начинъ че сж нанесени отъ водитѣ връзъ лѣгалото на нѣкоя старъ океанъ. Подъ повърхнитѣ нови постели на земята са намѣрватъ други, които принадлежатъ на една по-отдалечена епоха, подъ тѣзи — други и така тѣ стоятъ отъ пласть на пласть чакъ до голия скелетъ на земята или по-добръ чакъ до тѣзи канари които, притисканьето на горнитѣ маси и топлината на планетата, сж преобразили постепенно въ разстояние на много години, толкозъ, щото мжчно може да са разпознаятъ настелитѣ. Тѣзи пластове натрупани единъ възъ други, и които сж били често сравнявани съ листата на нѣкоя книга, опрѣдѣлятъ датата на старината си чрезъ сжщия редъ на послѣдованьето: ако и да немогатъ йоце да кажатъ колко стотини или хиляди вѣкове сж са изминали за направата на всѣки единъ нанесенъ пласть то поне могатъ да познаятъ относителната имъ възраст. Всички тѣзи пластове могатъ да са раздѣлятъ по единъ общъ начинъ въ сѣка една отъ тѣзи петъ голѣми рѣдове: натрупвания, гнилопѣськъ, пѣськъ, глина и варъ.

Но въ какво положение са намѣрва планетната маса отъ долу подъ тѣзи изслѣдвани канари? Никакъ не са знае, защото не са прѣровили йоце твърдъ дълбоко пластове на земната повърхнина. Най дълбокитѣ раскопавания, които сж са направили до днесъ, както руднитѣ, пробиванията или артезианскитѣ кладенци сж проникнали едвамъ до единъ километръ въ земната кора, т. е. до шестата или седма хилядна

часть отъ земната спина. Забѣлжихи сж това важно дѣйствиe, че въ тѣи дупки, температурата са уголъмява съ дълбочината. Тѣи, кога слѣзватъ въ нѣкоя си рудница преминаватъ неизмѣнно пластове единъ отъ други по-топли: сѣмо нарастаньето на напредваньето са избѣнява съ обржцаньето на въздуха и на водитѣ въ тѣзи рудни кладенци и споредъ различнитѣ канари, въ които са ископани галеритѣ. Разстояньето, което отговаря, въ голѣмия термометръ на земнитѣ настели, на единъ градусъ топлина, е въ сръдно число отъ 25 до 30 метра.

Ако топлината са увеличаваше съ сжщата съразмѣрность и отъ долу подъ преработенитѣ пластове на земната повърхнина, то отъ 35 до 40 най-много до 50 километра дълбочина температурата щѣше да бѣде доста силна за да растопи *гранита*. Тѣзи обвивка на земното кълбо не е сравнително съ земния диаметръ, който е 250 пѣти по-голъмъ, освѣнь една тънка ципица за която едно водно кълбо широко единъ метръ и обвито съ едно листо отъ тънка *мукава* ще ни даде една най-точна идея. Това водно кълбо е, въ земята, едно море отъ *лава* и растопени камѣни на което *порфирнитѣ* планини сж замръзнали бръчки и отъ което голѣмитѣ вулкани поставени при брѣга на морето, Везувий, Етна, Чимборазо, изхвърлятъ йоце нѣколко вѣдни размѣсени съ камани и пепель.

При всичко това, то ще бѣде неблагоприятно да искаме да сждимъ за положението на всичко въ вътрѣшностьта на земното кълбо отъ температурата на повърхнитѣ пластове и да подтвърждаваме, че топлината са уголъмява споредъ една постоянна съразмѣрность, така щото въ сръдата на земята тя са издига до 200,000 градуса т. е. много по-горѣ отъ всичко това, което може да си въобрази човѣческиятъ разумъ. Така сжщо трѣбва да заключимъ за постепенното истудяванье на горнитѣ въздушни пластове че спаданьето на температурата са продължава чакъ до средата на небеснитѣ пространства и че на 1,000 километра отъ земята студа е до 5,000 градуса. Вънкашната частъ на земното кълбо, която преминуватъ непрестанно магнитически течения що отиватъ отъ една полюсъ на другия и въ която са извършватъ всичкитѣ тѣзи явления на планетния животъ, които измѣняватъ непрестанно равнината и формата на материтѣ, са намѣрва въ условия съвѣмъ частни. Тѣнкостъта на земната кора е напълно доказана чрезъ постепенното порастянье на температурата (топлината) въ рудничнитѣ кладенци въ изворитѣ.

Сплеснатостъта на земята при двата полюса и равнодѣственното испѣкванье бѣхж представени каго неотхвърлими свидѣтелства за огненното водовидно положение, въ което са е намирало нѣкога това кълбо и ще са намира за напредъ почти всичката му *маса*. Вѣтко едно водно кълбо като са върти около осьта си, трѣбва дѣйствително да приеме тая форма, по причина на не еднаквата бързина на *масата* въ обржцаньето ѝ; но едно кълбо, ако и да е твърдо, ще са издуе сжщо при равнодѣственника, като са върти безпрестанно въ

продължение на единъ безпрѣдѣленъ рѣдъ на вѣкове, понеже нема ни едно вещество което да не бѣде невгжвателно; и подъ силнитѣ притискания на нашитѣ *лаборатории* твърдѣ малко сравняеми по трайностьта съ притисканьето на планетнитѣ сили, всичкитѣ твърди тѣла, както желѣзото и *челика* са истичатъ като водни вещества. Единъ отъ най-сериознитѣ предмѣти на изучаваньето, които ни принася физическото земно описание, е точно туй непостоянство на мѣсгата, които по различни точки на земната повърхнина, са издигатъ или спадатъ съ една чудесна бавнина. Здравата причина на издиганьето и спаданьето на земята е йоце непозната, но нищо не може да ни увѣри, че тѣзи причина е сръдобѣжната сила, произведена отъ завъртаньето на земята.

Не знаемъ йоце да ли сръдоземния огнь сжществува или не. Предполаганьето, което са види да са съгласува най добръ съ вулканическитѣ явления е че вътрѣшни огненни езера, отдѣлени едно отъ друго съ твърди каменни пластове, са намѣрватъ распрѣснати по различни части на планетата на едно малко разстояние отъ земната повърхнина.

НѢЩО ПО СКОТОВѢДЕНЬЕТО.

Подиръ това, нека прикажемъ нѣщо за онѣзи животни, съ които си служи нашия земеделецъ за да обработва своитѣ нивы и полени. Животнитѣ, които въ всѣкий случай сж голѣма неизбѣжность за земеделеца, и тука идатъ да покажѣтъ че тѣхната помощ е нуждна за крѣпкитѣ рѣцѣ на неуморимия селянинъ. Тѣхната нужда е йоце повече неизбѣжна, като тѣ двоико оплодотворяватъ земята. Тѣ я оплодотворяватъ чрезъ плуга, чрезъ ораньето; тѣ я оплодотворяватъ тоже и чрезъ тореньето: дори и тѣхнитѣ лайна въ този случай сж храна на земята. Това което пасѣтъ отъ земѣкта, или по-добръ това сж което ги храни земята, съ него я хранятъ, съ него я оплодотворяватъ и тѣ. А като тѣхната полза е толкова голѣма за земеделеца и въобще за селянина, не е излишно мислимъ да кажемъ нѣщо и за тѣхъ, за тѣхнитѣ лоши и добри видове, за тѣхния оцеръ или сой.

По другитѣ мѣста, а именно тамъ дѣто са ражда най-много храна и отъ дѣто дори и до насъ са прекарватъ жита, хората много малко, или почти никакъ си не служатъ съ животнитѣ при ораньето на земята. Животнитѣ тамъ вършатъ други работи. А ораньето са върши съ друго нѣщо по-живо и по-бързо освѣнь това и по-безтрудно; тамъ хората и въ този случай си заслужватъ съ една измислена майстория; широкитѣ полета на тамошнитѣ хора са къретосватъ отъ бездушни волове, отъ огненни машини, които въ два часа изораватъ онова което нашитѣ волове едва можѣтъ да изоржѣтъ въ една седмица. А това да бѣше така и у насъ, ний сега, намѣсто да говоримъ за волове и крави, направо щѣхми да послѣдвами бързата машина, на която щѣхми да опишемъ и най-малкитѣ подробности.

Дѣсната рѣка на нашия земеделецъ е вола. Вола е освѣнь това и първо жи-

вотно. У насъ не са намърватъ ония волове, които са славятъ по добрината си на всеждъ и които са назоваватъ *швейцарски волове*, *савойски волове*, *египетски волове* и пр. Всяка страна има своитъ си волове за работенъе, има си ги и нашата. Добритъ и якитъ волове у назе сж обикновенно ония които иматъ дълги и закривени рога, срѣдни и леки тѣла, дълги и кичести опашки. Воловетъ иматъ нѣщо за чуденъе въ времето когато висне на вратоветъ имъ тежкия яремъ и когато влачатъ заровеното въ земята рало. Коѣ и какво е това нѣщо за чуденъе? Попитайте дѣда Миха Топала или чича Стояна Божковъ, на които космитъ сж побѣлѣли вързъ ралото и тѣ ще ви кажатъ че воловетъ иматъ повече умъ и отъ хората. Тѣ ще кажатъ че воловетъ само тогава пѣргаво и добръ работятъ и отиватъ когато знаятъ, че слѣдъ тѣхъ отива сжщия имъ господарь, рѣката на когото знае да държи и да управлява ралото, а напротивъ, тѣ са упиратъ и кривуличатъ когато знаятъ, че чловѣка който ги слѣдва е чуждъ и непознатъ, а при това и неопитенъ. Освѣнъ това воловетъ сж животни които много обичатъ грижитъ и вниманята. Безгрижния и невнимателния чловѣкъ нищо не може направи, дори и съ най-добритъ волове.

У назе са намърватъ такива земеделци, които си не купуватъ даначе или юнецъ отъ чуждъ нѣкой или далеченъ чловѣкъ, а венчко вършатъ взаимно. Майкитъ на *дѣснитъ ржцъ* сирѣчь на воловетъ на земеделца сж кравитъ. Селянина храни крави, а кравитъ му раждатъ волове. Като е така, то ний сме длъжни да кажемъ нѣщо и за кравитъ. Когато щемъ да си купуваме крави, ний трѣбва да избирами ония, които даватъ най-много млѣко. А млѣчнитъ крави обикновенно не биватъ хубави; напротивъ тѣ често правятъ чловѣка да са гнуси като ги гледа.

Има нѣколко способа да избирами добритъ крави.

Никога не трѣбва да са спира окоито ни на гиздавитъ и съ кжсѣ израстъ крави; тѣ много скоро затѣлстватъ и не даватъ, колкото трѣбва млѣко. Всекога трѣбва да предпочитамъ дългитъ и едри-тъ крави, та макаръ тѣ и да сж грозни.

Да гледами преди всичко главата. Ако е малка, суха, пустала, дългияста, а не валчеста, кравата е добра. Голѣмината и тихостта на очитъ е тоже добръ бѣлѣгъ. Добритъ крави иматъ всекога дупка на срѣдъ челото си, надъ горнитъ и подъ долнитъ си клепки. Тѣхнитъ рокове сж тънки, малко сплескани, остри на върховетъ, чисти и светли. Ушитъ имъ сж тоже тънки, гѣвкави, жѣлтникави извѣтрѣ и като че сж посипани съ трици.

Добрата крава всекога са отлчява съ дълга и малко тънка шия. Кѣлжитъ ѣ сж много пустали, кжси, полѣгати и на края си иматъ по една дупка, която може да побере върховетъ на три прѣста. Грждитъ ѣ сж обикновенно тѣсни и несъразмѣрни съ голѣмия ѣ коремъ; гушата ѣ дълга, широка, провисната и раздвоена отдолъ подъ грждитъ; гърбнака ѣ остаръ, кокалятъ и мършавъ; кърста ѣ широкъ, и по-нискъ отъ задната. Колкото повече кърста на една крава е широкъ, толкова повече тя да-

ва по-много време млѣко. Вимето ѣ тоже е широко, и като си допремъ прѣста вързъ него осѣщамъ една дебела хрущелна жила. Колкото тѣзи жила е подебела, толкова млѣкото на кравата е по-богато съ масло.

Корема на добрата крава е дългъ, голѣмъ и провиснѣтъ; слабнитъ ѣ сж широки и задницата ѣ здрава. Опашката ѣ е тънка, дълга и превивателна; кожата ѣ е тоже тънка, мека и мърена.

Вимето на кравата трѣбва да бжде колкото е възможно по-голѣмо и покрито съ рѣдки, бѣли и тънки влакна; ѣщо, то трѣбва да бжде меко, и кожата която го покрива — тънка като ципица и покритъ съ мжхъ. Кожицата, която са простира отъ вимето право нагоръ кѣмъ опашката, между двата бута, трѣбва да е мърена, тричава и жѣлтеникава.

Ще приведемъ ѣщо нѣколко знакове за добрината на кравата, които сж изнамърени отъ внимателния френецъ Генона.

Вимето на млѣчнитъ крави, както и околността му, отъ ципитъ дори до опашката, между двата бута, е покрито съ ситни влакна, които сж полѣгнѣли не отъ горъ на долъ, но отъ долъ на горъ. Колкото тия влакна сж повече и по-гѣсти, толкова повече кравата дава млѣко. Забѣлѣжително е освѣнъ това, че ако влакната, за които ни е думата, сж полѣгнѣли отъ горъ на долъ, кравата е безмлѣчна, а напротивъ, ако тѣхната полѣгатостъ е отъ долъ на горъ, млѣкото ѣ е всекога изобилно и добро. Този е най-добрия бѣлѣгъ.

Ако би пѣкъ вимето на кравата да не е толкова широко, нето пѣкъ много тѣсно, тогава трѣбва да забѣлѣжимъ, че тя крава е срѣдня, нето млѣчна, нето безмлѣчна.

Ако би, като потърками ципицата съ която са покрива вимето, са еви една жѣлтеникавостъ по боскитъ, трѣбва да вървами че млѣкото на тѣзи крава е богато съ масло; ако казанната ципица е бѣдава, то млѣкото не ще бжде мазно.

Не трѣбва обаче да мислимъ, че венчикитъ знакове, които показамъ тука, можемъ да намѣримъ въ една крава. Това е нѣщо не възможно. Добро би било ако можемъ намѣри поне половината, ако не повече.

Кравата, която дава отъ деветъ до десетъ оки млѣко, са препорѣчва за добра Намѣрватъ са тоже и крави, които даватъ отъ 12 до 15 оки, но твърдѣ рѣдко.

Всяка млѣчна крава, която има повече отъ седемъ години, почнува полѣка-лека да отелабва. Годинитъ на кравата са познаватъ по роговетъ ѣ. Щомъ видимъ че тя на роговетъ си има четри рѣски, трѣбва да ѣ продаваме, защото заминува седемътъ години.

Двѣ думи по поводъ на эпизоотията.

Отъ много време на самъ эпизоотията върлува така жестоко изъ нашенско, щото нашитъ скотовѣдци сж са завили и замаяли що да правятъ.

Ний поменахми въ преминалия брой на *Денъ*, че за изморяванъето на червейчетата, които сж главната причина на эпизоотната болестъ, може да са употребява *пелиня* и *сарж-сабура*. Ний по-

казахми тогава, споредъ *Дунавъ*, какъ може да стане употребяванъето на тия двѣ лѣкарства.

Този пѣтъ ний са поврѣщамъ върху эпизоотията, като исками да приложимъ нѣколко редове относително до едно важно изнамърванъе.

Това изнамърванъе е станало въ Италия отъ единъ чловѣкъ, познатъ всекому въ учения свѣтъ. Професора Г. Полли, отъ Миланъ, слѣдъ като позналъ и потвърдилъ свойствата, които имала сѣристая кислота (*Acide Sulfureux*) за да очиства лошитъ вони, е постѣпилъ въ извѣршванъето на много опити съ цѣль, да принесе голѣми услуги особенно на земеработенъето.

Въ времето на моръ по добитъка (е-пизоотия), който владѣ въ послѣднѣо време въ Европа, учения профессоръ употребилъ сѣристая кислота за изѣриванъето на болестта и за предпазванъето отъ нея. На всеждъ тѣзи опити дали най-добритъ сѣтнини. И нанстина, статистикитъ потвърдѣватъ, че метода на Полли не само изѣрива болнитъ животни, но ѣщо запазва отъ прихващанъето всички тѣзи, които са изложени на едно всекидневно досѣгванъе съ болнитъ животни.

Срѣдството е твърдѣ просто и става съ малко *харѣ*. То са състои въ това: даватъ на болнитъ животни, два пѣти на деня, и прѣди сѣка храна, 12 грама (по-малко отъ 4 драма) *сѣристой-кислата сода* (*sulfite de soude*) до съвършенното исѣриванъе на животното.

А за да са предпазятъ здравитъ животни отъ прихващанъе, доста е да са тури въ водата що пиятъ 6 грама (1 1/2 др.) отъ горѣпоменатата соль.

Тѣзи метода може да са приспособи безъ разлика на всички животни; така ний ѣ препорѣчваме на всеки домакинъ, на ветеринеритъ (пайтаритъ), и на началницитъ на конницата.

ЖИВОТООПИСАНИЯ.

СТЕФАНЪ КОВАЧЕВИЧЪ.

Първия епископъ при бѣлгарската въ Цариградъ черкова е билъ Негово Пресвещенство Стефанъ Ковачевичъ, Сърбинъ, родомъ изъ Нови-Садъ, първо на служба като мирянинъ при князь Милоша, а послѣ покалугеренъ при Петра Бѣлградския Митрополитъ. По това време имало въ Бѣлградъ нѣкой иеромонахъ отъ Рилския манастиръ, съ когото отива въ Рила на поклонение. Тамо Стефанъ става братъ манастирския и го испращатъ по манастирска работа въ Русния, дѣто пробавя до седемъ години, подиръ истичанъето на които идва въ Цариградъ.

Кроткото му и ловко съ хората обрѣщанъе и галантонското му поведение му спечелили скоро приятели и познаница между Бѣлгаритъ, отъ които имено Цоко Каблешковъ и Павле Куртовичъ изъ Пловдивъ и Александръ Димитракиевъ изъ Враца, като го мислили за много богатъ, обсадили го изъ близу и, въ надѣжда на награда, ласкали го че ще го настанятъ за владика на нѣкоя епархия.

Г. Ковачевичъ не билъ богатъ, но той умѣялъ да са влада и да са държи ка-

то богатъ, при това билъ и смѣлъ да прави голѣми заеми, които расточавалъ безъ обзирно. Българитѣ очаровани отъ блеска на салтаната му съ съдѣйствието на реченнитѣ лица издѣйствували въ Патриархията да го рѣкоположи за епископъ на българския храмъ въ Цариградъ, дѣто до тогава не било имало. Той билъ рѣкоположенъ на 1854 година.

Нег. Преосвященство, вѣнъ отъ нѣкои слабости, билъ кроткъ и снисходителенъ, за което го и обичали по-прости-тъ, но онѣзи които го обикаляли за пари скоро са разочаровали въ неговитѣ преимущества, като видѣли че е лишенъ отъ сребро и го напуснѣли. На скоро подиръ това неговитѣ раскошества принесли неприятни си плодѣ. Потѣналъ въ дългове той изгубилъ съвѣтъ спокойствието си и уваженieto отъ други. Заимодавцитѣ му го преслѣдовали и най-послѣ обаденъ на патриархията за 70,000 гроша обвиняванъ че ги прахосалъ въ развратъ, патриархията го затворила въ тъмницитѣ си и рѣшила заточванieto му.

За да не направи разноски за заточванieto му, патриархията подѣ извѣтъ да плати ужъ нѣщо на заимодавцитѣ, при-нуждавала го да даде архирейскитѣ си одежди да ги продадѣтъ, но той ги билъ заложилъ по-напрѣдъ и не обаждалъ; тогава растърватъ въ одаята му и намѣрватъ нѣкаква си злата гривна, която продаватъ за 3,500 гр. и отъ тѣзи пари направятъ разноскитѣ за заточението, като го навезватъ на единъ австрийскій параходъ, който отивалъ за Трапезунтъ, придруженъ съ единъ гаванинъ, който щѣлъ да го води отъ тамо до мѣстото на заточението му. Това било на 1854.

Споразумѣнъ съ капитанина на парахода, Австриецъ, г-нъ Ковачевичъ като излѣзли на Трапезунтъ, съсъ съдѣйствието на австрийския консулъ въ този градъ, отървава са отъ гаванина и са уплтва за въ Сърбия.

Двѣ години подиръ това не са знае какъ г-нъ Ковачевичъ са враца пакъ въ Цариградъ, но изуменъ. Той са е скиталъ повече по Галата между съ-народницитѣ си, но хванѣтъ най-послѣ билъ до 2 мѣсеца затворенъ въ царската лудница. Отъ тамъ изваденъ съ настояванье на нѣкои отъ нашитѣ и на сръбския въ това време агентитѣ въ Ц-градъ той билъ испратенъ въ Сърбия въ нѣкой манастиръ, отъ дѣто вече нищо не знаемъ повече за него. Ц. Р. С.

ВИДИТЕ ЛИ, ЧУВАТЕ ЛИ?

Видите ли, чувате ли, какво пѣй,
С' каква горестъ надъ насъ бѣдни той са смѣй,
Смѣхъ покъртенъ отъ сѣрдитостъ и отъ ядъ,
Като гледа заспалия народъ младъ.

Той ни пѣе и сълзитѣ му ручатъ
Отъ очитѣ по странитѣ са лъгитѣ.
А ний стоимъ безчувствени, бездушни
Глухи, нѣми и нищожни, злодушни.

«Ей, нѣ народъ, ей, нѣ народъ а мърша,
Хора сми ний, кои нищо не вършатъ:»
Право вика, право казва поета
Умно учи, мудръ му е свѣта.

Че е право, всѣки туй го признава,
Но лошава си прави не оставя;
Кара си я както видялъ отъ дяда,
Тукъ поспава, тукъ поляга, тамъ сяда.
Ахъ да знаяхъ, да знаяхъ какви пѣсни,
Катъ запѣжъ народа ще са свѣсти;
Вихъ далъ мило за драго и безцѣнно,
Да събудѣъ това племе пияно.

ВЪТРѢШНИ НОВИНИ.

Цариградъ, 15 Априлия, 1875.

Великъ-день! Великъ-день! и Великъ-день дойде и си отиде тѣзи година, както е идвалъ и заминавалъ толкозъ други години. Великъ-день са празнува на всѣдѣ възъ нашенско съ такава свѣтлость и тържественность, каквато прилича на този единствененъ празникъ, въ честь на Христовото Въскресение.

Христово Въскресение! какво събитие; какви приключения; какви промѣни; какви реформи; какви радикални преобразования сж свързани съ тѣзи дума. Христово, въскресение! о, то е предѣла отъ който изгилата и развалена старина са е срутила, паднала е и на нейно мѣсто са е поевило младото и могъще онова поколѣние, което е турило за своя девиза: напрѣдъка и равенството, а за крайна своя цѣль: одоброцествяванieto на човѣчеството.

Така е! Въскресение трѣбува да са празнува не само като единъ религиозенъ и черковенъ празникъ, а йоще и като паметенъ день на най-голѣмия социаленъ превратъ въ човѣчeskото съществуванье.

Празнувахми и ний Българитѣ тая година въ столицата Въскресение! Празнувахми го ний, но какъ? непитайте!

Блаженнѣйшия нашъ ексархъ Антимъ II, придруженъ отъ преждебвшия Нишавскій Партений и отъ преждебвшия Врачанскій Аверкий на първо Въскресение отслужиха божественна литургия, въ приѣтствието на едно множество Българи. Нашитѣ интеллигенти оладжакъ, нашитѣ по-развитѣ, по-разбрани съчетственници откъствуважъ отъ тържественната божественна служба. Тѣхъ ги немаше. . . . А зацо? Тѣ знаятъ.

Второ въскресение сирѣчь по пладня черковний дворъ . . . тамъ дѣто почива чувония и распукижѣ темель на една българ. черкова, каквато трѣба да имами на споредъ достоѣпнието си, този черковенъ дворъ бѣше изпълненъ отъ посѣтители. Тѣсния и прихлупенъ храмъ не можеше да събере набожното множество, което нашитѣ прокопсаници наричатъ простото и долно людетво. А кадѣ бѣхъ нашитѣ ексархийски свѣтници, а кадѣ бѣхъ онѣзи наши съотечественници, които държатъ и по чинъ, и по богатство, и по знанье едно по-високо мѣсто? Кждѣ бѣхъ тѣ? Ний не знаемъ. Знаемъ само това, че тѣхъ ги немаше въ черкова и че това не бѣ нито твърдѣ препоржчително за самитѣ тѣхъ, нито твърдѣ утѣшително за присѣтствующитѣ членове отъ немалобройната българека колония въ столицата.

Между това, нека не забравями да кажемъ, че както всѣка друга година, народнитѣ хора са вѣртяхъ и въ двора и въ пѣтя на черковата. Но зацо да скрнемъ пакъ, че нажалени и наскърбени дору и като убити стояхъ присѣтствующитѣ, и ний попитахми себе си зацо това? — Но но не можахми да си огговоримъ. Докарахми си на умъ само, че когато страда сръдоточие-то на организма въ човѣка, то и различнитѣ части на този организмъ, сж изложени на нерасположение, на чама-вость. И дигнѣхми ний очи като чама-

вото множество, та погледнѣхми на порутенитѣ темели на онзи *хърбелъ*, който носи име Българска черкова; на онова заведение, което са зове Българско Читалище; и пренесохми са умствено въ Ортакъю и отъ тамъ въ епархитѣ и намѣ дойде да заплачемъ съ гласъ. Народе! Българскій народе! до кога това неизвѣстно твое положенье? До кога тѣзи мрачна и мъглява обвивка ще та покрива? Кога ще кажешъ и ти: «азъ съмъ народъ, слѣдователно менѣ не ми е сѣдено да лежжъ въ тиня, въ мракъ и аномалность? Азъ искамъ животъ и животъ здравъ и чиставъ.»

По царска заповѣдъ:

Ессадъ паша, досегашенъ министъръ на мореплаванieto, са наименова Великъ Везиръ (садразамъ). — Али-Сайбъ паша, досегашенъ намѣстникъ (каймакамъ) на военния министъръ, са наименова министъръ на войската (сераскеръ). — Реуфъ паша, досегашенъ валия на Еменеккия Вилаетъ, са наименова министъръ на мореплаванieto.

— Харджикето испратило една нота до чуждитѣ посланници при Вис. Порта, съ която имъ вѣстява че са дало заповѣдъ на министерството на правосѣдието да приема, както и отнапрѣдъ, драгоманитѣ на посолетвата въ разискуванята на сждилищата додѣто стане едно споразумѣванье за тоя предмѣтъ.

— *Меджумай-Маарифъ* казва, че Държавния Совѣтъ ималъ намѣрение да запрѣти изнасянieto на стока изъ Румелия, за да са допѣлни загубата, която стана отъ болѣстѣта на добитѣка.

— Споредъ единъ завчерашенъ телеграфъ, въ Камарата на лордоветѣ въ Лондонъ, лордъ Дерби казалъ че може да са осѣди политиката на Австрия, която направи гюмрюшки *коңвенции* съ княжествата безъ позволенieto на Портата. Между това, Австрия поддържала че чрезъ тѣзи постѣпка не са струва никакво нарушаванье на условията съ Портата. Министра на вѣнкашнитѣ работи казалъ, че това щото е станждо не дава поводъ за никакви опасни занимания.

— Избиранieto на Иерусалимеккия Патриархъ ще стане слѣдъ Воскресение.

— Миналата седмица имахми гостенинъ въ Столицата коитѣ дѣо Бисмаркъ, братовчедъ на княза Бисмарка. Конта пристигна въ Цариградъ изъ Египетъ.

— Говори са, че наскоро щѣли да станжтъ военни упражненя въ Одринъ. Около 50,000 войници ще зематъ участие въ тоя *талимъ*.

— Тая седмица поченж да излазя единъ новъ турскій вѣстникъ въ Цариградъ. Този вѣстникъ е политически и по съдържанieto си отговаря на стремленията на *Басиретъ*. Новия турскій листъ са зове *Сждакатъ* (вѣрность).

— Въ Багдадския Вилаетъ изнамѣрили една сребърна рудница. Валцята испратилъ особитѣ чиновникъ за да види тая рудница и да донесе мостри.

— Пишатъ отъ Одринъ, че по причина на стопяванieto на снѣговетѣ рѣкитѣ Марица и Тунджа дотѣкли и наводни полянитѣ. Вѣстникъ *Дунавъ* вѣстява, че голѣмо изводняванье станало и

въ Пиротъ, отъ дотпчанъето рѣката Нишава. Жителитѣ са избавили, като побѣгнали въ тамошната твърдина. Голѣми нещастия станали и въ Брусенския Валеетъ, по слѣдствие на многото и непрестанни дѣждове, които причинили голѣми наводнения.

— Единъ богатъ Евреинъ изъ Руссе, по име Нактани Табо, е завѣщалъ 25,000 лири за поддържане на еврейскитѣ училища въ Цариградъ.

— Йоше единъ новъ вѣстникъ на турски езикъ! Този вѣстникъ ще са издава гь Смирна (Измиръ) и ще носи названъе: *Интибахъ* (събужданъе). *Интибахъ* ще излазя единъ пѣтъ на недѣлята.

— Дирекцията на *Месаже д'Орианъ* (Источенъ пратеникъ), въ Виена, покaнена отъ най-знаменититѣ личности изъ Гръция, е рѣшила да почене издаването на единъ журналъ по френски, съ заглавие: *Месаже д'Атенъ* (Атински пратеникъ). Този политически вѣстникъ ще са издава въ Атина и ще са списува на френски езикъ. Цѣлтъа му ще е да показва на западнитѣ народи стреленията и развитията на елинския народъ за да са разбере добръ источното питанъе. Двата вѣстника *Месаже д'Орианъ* и *Месаже д'Атенъ* ще са мѣчатъ да извършатъ съвѣстно своето посланъе и Дирекцията са надѣва че нейнитѣ напръгания ще бѣдѣтъ насърдени и въ Гръция и въ Европа. Да, ще бѣдѣтъ насърдени! Додѣто въ Европа има йоше слѣпи обожатели на изгнилото старо и прошедше; додѣто въ Гръция смѣствува йоше голѣмо количество прочути и древно-прославени гѣски; додѣто Българитѣ и другитѣ близки народи не са озъртатъ да видятъ какви смѣтки са правятъ безъ тѣхно знанъе, дирекцията на *Месаже д'Орианъ* може да предприеме издаването нѣ на единъ а на 10 вѣстника. Тя ще намѣри насърчвания въ напръгванията си!

— Хубаво и похвално е човѣкъ да са брани тогава, когато вижда и познава че има нѣкакво примѣждане отъ нѣкое нападанъе. Подобно нѣщо ний несъгледвами въ безмѣстнитѣ онѣзи подмѣтания или по-право закачки, които ни са правятъ отъ нѣкой тукашни побратимовци. Да давами прочее отговоръ на тѣзи закачки, ний го мислимъ и излишно и не толко умно.

Харманлии. — Пишатъ ни отъ това мѣсто: «Мнозина отъ ученицитѣ напущаха училището; причината е пролѣтъта, защото тѣ подхващатъ полскитѣ работи на родителитѣ си. Така са убива златното и сѣклоцѣнно време на дѣцата, на които времето е сега да научатъ това, което ще имъ бѣде най-необходно за презъ цѣлия животъ. Това г-да Харманлийци не искатъ и да смислятъ; нѣ отъ кѣдѣ това нехайство? Защо това немарѣне и хладнокрѣвие, къмъ св. заведения? Каква е тая немарливостъ, и отъ дѣ пронеходи, кога това село преди 8-9 години е било за примѣръ на другитѣ околни села съ добрия редъ на училището си, а сега всичко наопако?! . . . Съ единъ само примѣръ ще познаете етнографическото положение на Харманлийци, за което ще си съставите ясно понятие. Селото брои 300 кѣщи български и 130 турски. — Черкова една, у-

чилище едно, на два ката. Посветени храмове на богъ Бакхуса на брой влизають на 45, и други йоше нови са вздадигатъ 2; не сж ли горещи поклонници тукашнитѣ на тоя богъ, комуто неразминуватъ утринна или вечеръ отъ да посѣтятъ храма му, да му са поклонятъ до земли, и да му запалятъ по нѣколко шпиртеници? — Въ тия бакхусови заведения ще видите насѣдали безъ разлика: свещеници съ чорбаджие, (тукъ трѣбва по неизбѣжность да е и учителя), стари съ млади; баща съ сына си и пр. Слѣдъ като почукнѣтъ по нѣколко, че да слушатъ и да глѣдашъ дебелашки думи и разговори, а за повече замълчавамъ. — Свършвамъ съ мисль и пълна надѣжда, дано не отидеше за много тоя чикмасъ-сокакъ, когото са уловили г-да Харманлийци, които не искатъ да чуятъ гласа на времето, въ което живѣемъ, време за напръдѣкъ въ полето на науката и образованостъта.»

Бел. Ред. Тѣзи не толкова препорѣчителни за Харманлийци вѣсти, ний приемами съ скърбъ и жалостъ. Намъ е жално колемъ чуемъ, че нѣкъдѣ изъ нашенско владѣйтъ такъвизъ недостатѣци, които сж вреда и загуба за народа ни.

Да не хаятъ за урежданъето на онова свето заведение, изъ което ще излазятъ достойни членове на новото ни потомство, а да мильѣтъ за крѣчмитѣ и да кивнатъ въ тѣхъ, това е и срамота и грѣхота. Време е нашитѣ брата въ Харманлии да напуснѣтъ тѣзи дѣла, които не имъ носятъ честь, и да пригърнѣтъ ония, които бихж имъ привлѣкли похвалата на различнитѣ хора.

ВЪЖКАШНИ НОВИНИ.

Берлинския вѣстникъ *Постъ*, който е официаленъ, бѣ направилъ нѣкои размисления въ единъ членъ, които мирисехъ на бой съ Франца. Френскитѣ вѣстници, споредъ думитѣ на *Новия Свободенъ Печатъ*, отговориха на *Постовия* воинственъ езикъ съ много тактъ и достолѣпие. *Мониторъ* и *Месаже*, които иматъ връзки съ правителството, както *Сисекъ* и *Юниверъ* и нѣкои други републикански вѣстници, сж поддържали съ сила, че въ Франца царува пълно съгласие между правителството, събранъето, печата и народа да потрѣбата да са удържи мира и да са избѣгне все що може да го компромитира.

Друго и най-важно доказателство за миролюбивитѣ расположения, въ които са намѣрватъ официалнитѣ крѣгове въ Франца, то е дѣто маршалъ Мак-Махонъ съ всичкитѣ си министри, префекта и управителя на Парижъ присѣствуваха преди десетина дни на едно голѣмо угощение дадено отъ пренсъ дьо Хохенлохе въ германското посолство.

Камарата на прускитѣ депутати одобрила проекта на закона, който заличава XV, XVI и XVII членове отъ конституцията на германската държава. Това е единъ новъ ударъ нанесенъ на черковата и на иерархията католическа, по такъвъ ударъ, който въ сѣщото време докача протестантската черкова.

Наистина, споредъ членъ XV, всѣко вѣронеповѣдно общество имаше право да

урежда само своитѣ собствени дѣла и да си са управлява, безъ да бѣде надзираванъ отъ Държавата. Това право е вече махнѣто и за католицитѣ и за протестантитѣ. — Членъ XVI припознаваше на черковницитѣ всѣка свобода да са съобщаватъ съ по-горнитѣ си, а членъ XVII отстраняваше всѣка намѣса на Държавата въ наименованията на споримитѣ и на владичитѣ. — Отъ сега натакъкъ Държавата ще са мѣси, било за да показва до кои граници членоветѣ отъ католическото духовенство могатъ да са съобщаватъ съ тѣхнитѣ власти, въ Прусия и на чужбина, било за да назначи сама тя кандидатитѣ за празнитѣ постове.

Една друга мѣрка не по-малко радикална е тая, която распуца всички вѣронеповѣдни сѣдружия и общества. Маркаръ че въ излаганъето на причинитѣ за земањето тая мѣрка и да нема да е казано че нарочито срѣщо другитѣ християнски вѣронеповѣдания са земаѣтъ тѣзи предпазвания, впрочемъ тѣ досѣгатъ еднакво протестантската черкова, която брои много женски общества, които няматъ благодѣтелна цѣль.

Князь Бисмаркъ обевилъ званично на френския вѣстникъ *Журналъ де Деба* да държи умѣренъ езикъ на спротивъ Германското правителство, инѣкъ щѣлъ да са отнесе дипломатически.

Германския императоръ Велхелмъ, за който са говоряхе че ще отиде въ Италия да посѣти Виктора Емануила, са е отказалъ положително отъ намѣрението си. Дълбоката старостъ и слабото му здраве накарали лѣкаритѣ му да не го пушатъ на единъ такъвъ далеченъ пѣтъ. На мѣсто него, принца-наслѣдникъ е вече трѣгнѣлъ званично, да направи отъ страна на баща си визита на италианския царъ. Въ придружницитѣ на принца-наслѣдникъ намѣрватъ са много високи войнишки личности, на които имената сж извѣстни поради послѣдната война. Състанъка ще стане въ Флоренция.

Италианския царъ, Викторъ-Емануилъ, е отговорилъ чрезъ една телеграфическа депеша на германския императоръ Вилхелма. Въ това писмо царя на Италия показва, че е много зарадванъ дѣто прусския князь-наслѣдникъ е отишълъ да му направи визита. Но въ сѣщото време, приложилъ, не губи надѣжда че ще приеме посѣщението и на самия императоръ.

Каква е сѣтнината отъ състанъка на Австро-Унгарския императоръ и на Италианския царъ въ Венеция? — Това питанъе йоше занимава европейската журналистика и ще я занимава дълго време. Всички сж на мнѣние че най-важното нѣщо върху което е станжло дума въ този състанъкъ е билъ Папата, именно какви мѣрки да земаѣтъ тритѣ сили при избирањето на новъ папа. Така разни сж обаче тълкованията върху смисълъта на разговора на двѣтѣ вѣнчани глави щото човѣкъ са слисва що да вѣрва. Едни искатъ да кажѣтъ че Францъ Йосифъ е добъръ католически владѣтель и че той навѣрно е говорилъ въ полза на светия отецъ. Ний бихми повѣрвали това, ако *Юниверъ*, ултрамонтански вѣстникъ, който са издава въ Франца, не изливаше огънь и пламъкъ, и ако не наричаше състанъка тежка погрѣшка

РАЗНИ РАБОТИ.

отъ страна на Францъ Йосифа, и продръзливостъ, «ако нѣ нѣщо повече» отъ страна на «Субалпинския царь.» Тъзи яростъ е най-ясно доказателство, че въ стана на ултрамонтанцитѣ никой не сподѣля мисълта че австрийския царь въ Венеция е работилъ въ полза на папата.

За сега австрийския императоръ продължава своето пжтуване по Далмация. Въ Задаръ той е билъ посрѣщанъ така великолѣпно, както не е посрѣщанъ въ срдата на своето царство. На освѣтлението, станжло въ негова честь, присѣствувало всичко живо и здраво изъ околността, дѣто са igralo, пѣло и свирило. Францъ Йосифъ посѣтилъ православната богословска школа, дѣто е преслушвалъ ученицитѣ. Подиръ той отишелъ въ православната черква Св. Илия, дѣто епископа изрекълъ едно слово. Народъ навредъ поздравлявалъ царя съ бурно одушевление. Говори са, че Черногорския князь щѣлъ да отиде въ Которъ да поздравя Францъ Йосифа.

Послѣднитѣ телеграмми вѣстиятъ, че Австрийския императоръ посѣтилъ Алмисса, Макарска, дѣто тоже билъ приетъ съ вѣсторгъ. Когато са връщалъ станжли голѣми освѣтления. Въ Загвоздъ, дѣто е билъ императора, завчера на 13 того той е билъ приетъ съ вѣсклицания и радости отъ всичкото население, което са е трупало и притискало по пѣтя дѣто е минавалъ.

Ако можемъ да вървами поляшкитѣ вѣстници, руското правителство било рѣшило да повърне въ родното имъ мѣсто нѣколкото владци Поляци изгнаници и заточеници въ Сибиръ и въ вжтрѣшнитѣ губернии. Даже правителството мисляло да имъ даде по едно сѣдалище като промѣни епархийтѣ имъ. Газета Националъ изъ Берлинъ прилага на това че поляшкото духовенство въ Русеня ще може да са съобщава съ Римъ чрезъ римския прелатъ контъ Чаки, разбира са съ знаянето и надзора на руската власть. Този прелатъ е спомогналъ много за нарѣжданъето на работитѣ по този начинъ.

Професоритѣ изъ испанския университетъ отговорили чрезъ една протестация на едно окружно писмо отъ министерството, което писмо премахваше всѣка свобода въ преподаванъето. Съ върла диалектика и съ силни доказателства учителското тѣло доказва министру глупостта на неговитѣ искания. На примѣръ, между другитѣ запрещения въ окръжното писмо забраня са проповѣданъето отъ високото на катедрата всѣко нѣщо, което докача здравата нравственостъ. Тогазъ, отговарятъ професоритѣ, забранено е да говоримъ противъ игритѣ на случая, които сж припознати отъ правителството; сжщо не трѣбва да говоримъ и противъ явния блудъ, който са приема сжщо. Колкото за отчаятелнитѣ социални празновѣрвания, за които говорилъ министра, професоритѣ го молятъ да опредѣли по единъ точенъ начинъ какво иска да рече съ това сирѣчь що разбира самъ той отъ тая дума.

Съ една дума нека кажемъ, доказателствата и правитѣ подържания на учителитѣ сж толкозъ силни што правителството намѣсто да имъ отговаря рѣшило за по-лесно да са отнесе до записания и до заточения,

Домашни нѣща и употребения. — Простодушието на народа бива често смайвано отъ думитѣ на нѣкои лица, които притежавали, споредъ тѣхнитѣ собствени думи, тайни съ чудесни свойства, съ други думи които можали да правятъ магии. Приготовленията, които тѣ продаватъ съ сполука, трѣба да знаете че тѣзи приготовления, които съставятъ за тѣхъ една твърдѣ печална трговия сж, въ повечето случаи, само и само химически произведения твърдѣ распространени, но на които само употреблението е изобщо непознато.

Много нѣща, помежду другитѣ платове са поврѣждатъ като са долѣятъ до нѣкои мазни вѣщества, както дървеното масло и други. Прочее има много средства за да извадимъ тѣзи лекета безъ да са развали плата.

Най-просто средство е коренитѣ на сапунчето, едно растение, което по-нѣждѣ са зове и сапунко и е твърдѣ распрѣнато изъ Турция. Населението употребява сапунчето твърдѣ много въ различни случаи. Това растение са нарича сапунке или раки-сапунке, защото има сжщото свойство както обикновенния сапунъ, да са пѣни въ водата когато са търка.

Сжщо е лесно да са извадятъ пятната отъ мастило чрезъ търканъе на оплесканото мѣсто съ плода на тамаринъ или съ тургийна кислота (*). Сжщото нѣщо може да са направи и за печатарското мастило съ калий (потаса) растопенъ въ вода.

Златнитѣ и сребърнитѣ нѣща изгубватъ често лѣскавината си. За да имъ дадемъ пакъ първата лѣскавина, доволно е да ги потъркаме съ тургийна кислота счукана на прахъ като нагорѣшимъ малко нѣщото което ще приемъ.

Знайно е че бѣлитѣ дрѣхы, оособенно на онѣзи хора които употребяватъ ливантитъ и помадитъ за косата или за брадата, са развалятъ отъ аспидова камъкъ (джендемъ ташъ); ако ги потрийми малко съ йодисти потасъ нитровитъ лекета исчезватъ изведиъжъ, които не слѣдъ много време щѣхъ да съзобятъ цѣлата дрѣха.

Често са оплакватъ отъ пакоститѣ що правятъ мухитѣ на позлатенитѣ кадра. Нищо по лесно отъ поправянето на тѣзи повреди оособенно въ тоштитѣ мѣста. Препоръчва са слѣдующето растопяванъе: една часть азотна кислота (кезапъ), 10 части вода и една часть отъ бѣлтѣка на яйцето. Съ това приготвяванъе са изваждатъ винаги лекета, само трѣбва да са пазя слѣдующето: да са разбърка добръ послѣ да са намажатъ съ него оцпанитѣ нѣща чрезъ единъ сингеръ, да са измиятъ съ чиста вода и да са избършатъ съ памучно платно, но твърдѣ излѣгка за да не падне и позлатата заедно.

Има едно твърдѣ здраво средство за да са исчетятъ сѣждовѣтъ каквито и да биле тѣ. Ето това средство: зематъ една часть горчиви миндали счукани, една часть хлоритокисла потаса (кларатъ дѣо потасъ) на прахъ и ги растопятъ въ 15 части топла вода. Сѣждовѣтъ омити отвѣтрѣ съ това приготовление биватъ твърдѣ чисти.

Домакинцитѣ са оплакватъ често отъ гравияния вкусъ що иматъ нѣкои вещества така както на примѣръ: маслото и други мазни нѣща. Има едно твърдѣ просто средство за да са поправи това неудобство. Една часть потаса растопена въ 15 части вода турена на огъня за половинъ часъ дѣто притурятъ отпослѣ

(* Тургийна кислота е онова вещество което съединено съ потасата образува креотарта или триглата (виняния калъ).

повреденото масло, стига за да възвърни на маслото пакъ първото му качество. Слѣдъ истиняванъето на смѣванъето маслото са набира подъ водата дѣто и замръзва.

Френско-Пруската война, средъ голѣмитѣ ужаси що причини на Срѣдния Европа, рѣши една отъ важнитѣ задачи които са касае за общото прѣхраняване.

Нѣкой си готваръ (ахчия), родомъ отъ Берлинъ на име Грюмбергъ, открилъ средството да прави едно хранително вещество, което съдържа въ себе всички питателни свойства, потребни за живѣянъе.

Въ началото на войната, пруското правителство, увѣрено отъ голѣмитѣ ползи, които може да са извадятъ отъ това откритие, купи отъ г. Грюмбера искусството му за една сума отъ 37,000 талери. (Единъ талеръ има около 24 гроша).

Това хранително произведение е съставено отъ месо, отъ брашно извадено изъ единъ видъ грахъ и изъ нѣколко ароматически вещества.

Слѣдъ като насѣкатъ, счукатъ и натѣпчатъ въ волски черва горѣказанитѣ нѣща, изсушаватъ ги и ги спазватъ за твърдѣ дълго време. Тѣзи храна отговаря на всичкитѣ потребни на човѣческата направа, защото тя е смѣсъ отъ такива органически, растителни и животни вещества, които сж необходими за една добра и здрава отхрана.

Така приготвенитѣ сѣджуци оставатъ за много време неповрѣдими, — нѣщо което позволява да ги принасатъ отъ едно мѣсто на друго съ една твърдѣ голѣма леснина и да си служатъ съ тѣхъ като съ сѣквидневна храна безъ никаква мжчнотия.

Въ продължение на войната, даже и днесъ, 12,000 работници работятъ за приготвянето на онѣзи кървавици и числото на катадневната имъ работа възлазя на 20,000 оки, които може да служатъ точно за хранянето на 120,000 души.

НЕКРОЛОГЪ.

Съ горчива жалостъ идемъ да изявимъ че немилостивата смрътъ прѣкоеи живота на единъ отъ прѣвитѣ ни съграждани. Този нашъ събратъ е г-нъ НАКО СТ. СТАНИШЕВЪ. Негова милостъ е познатъ почти на всички наши народни труженци въ Ц/градъ, съ които той твърдѣ дѣятелно и искрено работеше по народо-черковното питанъе и са е отличавалъ по своята зрѣлостъ и опитностъ въ дѣлата си. Той е билъ единъ отъ първитѣ двигатели на Българщината въ Македония. Той много пакти поради народо-черковнитѣ ни работи е бивалъ осѣжданъ на заточение; обаче съ опитността си и разумността си той е умѣялъ да докаже на Правителството невинността си и да са избави отъ примѣждието. Прочее на негова милостъ отличия му характеръ и похвалнитѣ дѣла заслужаватъ да привлекатъ вниманъето на всякого, че е пражоелъ повече отъ полвината си имотъ по народо-черковната ни борба съ Гръцитѣ. Вѣчна му память! Богъ да го прости!

Кукушъ, 1875, Марта. Д. И. Абаджиевъ.

Една госпожица учителка, която е свршила гимназиаленъ курсъ извънъ отечеството ни, и почти отъ петъ години са упражнява въ званъето си съ успѣхъ отъ доказана способностъ и опитностъ, търси мѣсто за учителствование; което училищно настоятелство има нужда и желае да влѣзе въ споразумѣние за нея, нека са отнесе до Книжарницата на Хр. Г. Дановъ и Сие въ Руссе.

Единъ учителъ, който е свршилъ науката си въ едно високо германско училище и почти отъ три години учителствува въ едно отъ първитѣ училища у нашенско, търси мѣсто; което училищно настоятелство има нужда отъ него нека са отнесе до сжщата Книжарница за споразумѣние.